

Az új innováció irányítási rendszer bevezetése Magyarországon

Dr. Varga János

Adjunktus, Intézetigazgató-helyettes, Óbudai Egyetem, Keleti Károly Gazdasági Kar
varga.janos@kgk.uni-obuda.hu

Dr. habil. Csiszár-Kocsir Ágnes

Egyetemi docens, Intézetigazgató, Óbudai Egyetem, Keleti Károly Gazdasági Kar
kocsir.agnes@kgk.uni-obuda.hu

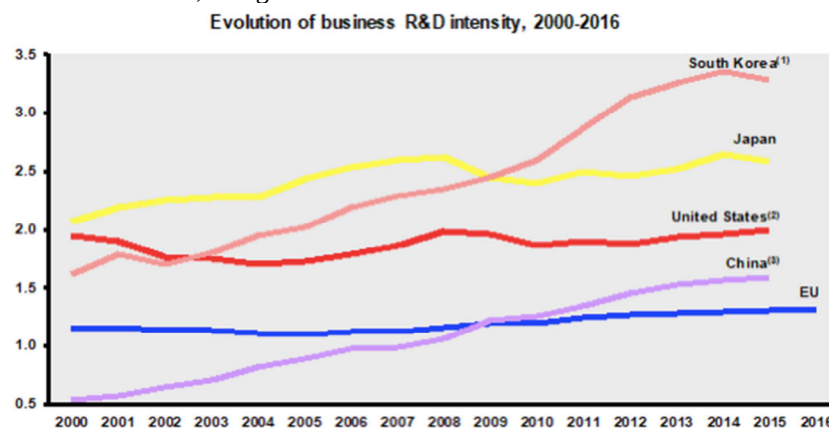
Absztrakt: Az innovációs teljesítményt vizsgálni és értékelni nem egyszerű feladat. Számos kísérlet és próbálkozás történt már annak megállapítására, hogy mit is tekintünk hatékony innovációmenedzsmentnek vagy innovációs rendszernek. Míg előbbi tipikusan a vállalkozásoknál zajló innovációs folyamatokhoz kapcsolódik, addig az utóbbi az országok innovációs teljesítményéről árul el több információt. Az innovációs rendszerek vizsgálatára az egyik legismertebb nemzetközi összehasonlítás az Innovation Union Scoreboard (IUS), amely igyekszik egységes módszertannal értékelni és rangsorolni az országokat az innovációs teljesítményük alapján. A cél a módszertan létrehozásával az volt, hogy legyen egy olyan eszköz a döntéshozók kezében, amellyel összehasonlíthatóvá válik az országok innovációs potenciálja. Rendkívül nehéz feladat ez a vállalkozások esetében is, hiszen nagyon sokszor még az innováció fogalmában vagy alapvető típusaiban sem értenek egyet a szereplők. Amíg ez a probléma nem oldódik meg, úgy aligha lehet ténylegesen is összehasonlítani az egyes vállalatokat, hiszen jelentős különbség van abban is, hogy mit ért az egyik vagy a másik cég innováción. Nemcsak abban térnek el az egyes cégek, hogy milyen az innováció értelmezése, de maga az innovációt támogató kultúra vagy éppen az innováció irányítása is igen eltérő ismertetőjegyeket mutat. Szükség van tehát a közös értelmezésre, így egy olyan közös keret- és szabványrendszerre, amely egységessé teszi a gondolkodást és megteremti azt a lehetőséget, hogy valóban összehasonlíthatóvá váljanak az egyes vállalkozások az innovációmenedzsment szempontjából. Ez a tanulmány a nemrégiben megjelent Innovációirányítási Szabvánnyal foglalkozik röviden. Bemutatja, hogy mit is jelent a CEN/TS szabvány, milyen fejezetekből épül fel és kísérletet tesz annak megállapítására, hogy a szabvány valóban alkalmas-e az innováció hatékonyabb menedzselésére, valamint az egyes vállalkozások innovációs teljesítményének összehasonlítására.

Kulcsszavak: innováció, innováció-menedzsment, CEN/TS, üzleti modell

1. Bevezetés

A XXI. század folyamatosan új kihívások elé állítja nemcsak az üzleti vállalkozásokat, hanem a nemzetgazdaságokat is. Míg korábban a versenyt leginkább a vállalkozások egymással folytatott küzdelmének tekintettük, addig mára egyértelművé vált, hogy az országok, mi több, a földrajzi régiók vagy az integrációk is versenyt folytatnak egymással. Ebben a versenyhelyzetben nem mellékes kérdés, hogy melyek lehetnek azok a tényezők, amelyek elősegíthetik a versenyképesség erősödését. A verseny erősödésére kiválóan felhívja a figyelmet több, az elmúlt évtizedben bekövetkezett globális változás. 1957-ben, a Római Szerződés értelmében létrejött az EGK, amely nem titkoltan azt a célt szolgálta, hogy felvegye a versenyt az innováció területén olyan világgazdasági erőközpontokkal, mint az Egyesült Államok és Japán. Ennek értelmében a gazdaságpolitikának prioritásként kellett volna kezelnie olyan területeket, mint például az innováció vagy az oktatás és igen erőteljesen kellett volna

támogatni a gazdasági szereplők kutatás-fejlesztési tevékenységét (K+F). Már ezekben az években is látszott, hogy az innováció és a K+F a nemzeti (és vállalati) versenyképesség egyik legmeghatározóbb pillére lesz. Az azóta eltelt több mint 50 évben az EU ebben a célkitűzésben nem nevezhető egyértelműen sikeresnek. A következő ábra arról tanúskodik, hogy bár versenyben vagyunk a K+F terén olyan országokkal, mint Japán, USA, Kína vagy Dél-Korea, de ebben a versenyben egyre inkább alulmaradunk, hiszen amíg a többi ország kisebb-nagyobb mértékben növelni tudta a ráfordításokat, addig az EU esetében csak szinten tartásról beszélhetünk.

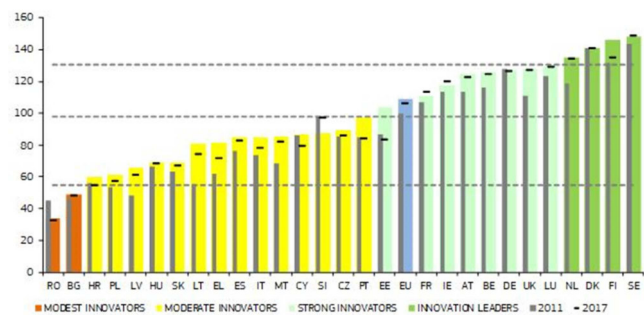

1. ábra: Az üzleti vállalkozások K+F intenzitásának változása 2000 és 2016 között

Forrás: EuroStat/OECD

Nyilván ki kell emelni, hogy a K+F-hez nem kizárólag az üzleti szektor járulhat hozzá, ahogy az a fenti ábrán is látszik, hanem az államháztartási és a felsőoktatási szektor is, de ha megnézzük egy ország K+F ráfordításainak szerkezetét, akkor abban uralkodóan a vállalkozások ilyen jellegű ráfordításait láthatjuk meghatározó főlényben. Hozzá kell tennünk, hogy Magyarország, mint az EU egyik tagországa éppen az EU-s átlagszintnek megfelelő GDP arányos K+F ráfordításokkal rendelkezik, amely 2016 1,22% volt. 2010-ben az 1,15%-ról sikerült 2013-ra 1,39-es szintre emelni, de 2016-ra újra visszaesés volt tapasztalható. 2018-ra ez az érték megközelítette az 1,4%-ot, de még így is messze elmaradunk a 2020-ra tervezett 1,8%-os szinttől. A probléma azonban nemcsak a K+F ráfordítások alacsony szintjében keresendő. Az EU 28 tagországból áll és ezek közül Magyarország csak az egyik országot képviseli.

Olyan szakértők szerint, mint Manuel Castells, vagy más szervezetek, így például a Világgazdasági Fórum szerint az egyik legnagyobb probléma az, hogy az EU tagországai igen különböző szinten vannak az innovációs és K+F teljesítményekben (wef.org). Kiemelik, hogy az EU még mindig nem tudott olyan tudásalapú gazdasággá válni, amely hatékonyan tudná felvenni a versenyt például USA-val, vagy Japánnal szemben. Erre a tényre hívta fel a figyelmet a 2003-as Sapir Jelentés is, amely kiemelte az innováció és a tudás szerepét a növekedésben. A jelentés hangsúlyozza, hogy e területeken előrelépésre van szükség ahhoz, hogy az EU kellően versenyképes integráció lehessen (Sapir Report, 2004). Ennek érdekében a tagállamok innovációs és K+F teljesítményét kell tagországi szinten is javítani. Utóbbit erősíti meg az EU jelentése a tagországok innovációs teljesítményéről, amelyet az ún. European Innovation Scoreboard foglal össze. A jelentés bemutatja, hogy valóban igen éles különbségek vannak a tagországok között és amíg ezt nem sikerül mérsékelni, addig nem várható, hogy az EU meg tudja előzni USA-t vagy Dél-Koreát ebben az innovációs versenyben.

2. ábra: Az Európai Unió országainak innovációs és K+F tevékenységének összehasonlítása

Forrás: IUS 2019

Az EU lemaradását azonban nemcsak a tagországok eltérő innovációs teljesítménye magyarázza. Ugyan 2004-hez képest 2014-re szinte valamennyi tagországban növekedett a K+F ráfordítás a GDP %-ában (ez alól Franciaország, Svédország, Luxemburg és Horvátország kivételt képez), ennek ellenére e ráfordítások növelése EU-s szinten elmaradt attól a növekedési szinttől, amelyet ez idő alatt például Dél-Korea tudott produkálni (EuroStat, 2017). A CEN/TC Minőségmenedzsment Szabvány kiemeli azt az EU szempontjából kedvezőtlen tendenciát, hogy 2050-ig fokozatosan csökken az EU világpiaci részesedése az exportból. Mindez annak köszönhető, hogy Kína, India és Brazília igen komoly felzárkózást hajtott végre az utóbbi öt évben (CEN/TC, 389). Az Európai Uniónak tehát alapos és jól kidolgozott strukturális reformpolitikai javaslatokat kell elfogadnia annak érdekében, hogy csökkentse a tagállamok közötti különbséget. EU-s szinten kellene megemlíenie a GDP arányos K+F ráfordításokat és olyan üzleti környezetet kell teremteni a vállalkozásoknak, hogy azok még inkább erősíteni tudják innovációs és K+F törekvéseiket, valamint az ilyen jellegű beruházásaikat, ráfordításaikat növelni tudják. Mindez elengedhetetlen ahhoz, hogy az EU a jövőben képes legyen arra, hogy megelőzze azokat az országokat, amelyek pillanatnyilag jobb teljesítménnyel rendelkeznek az innováció és a K+F terén.

2. A közös szabályozás szükségessége

Az innovációban és a kutatás-fejlesztésben az egyik leglényegesebb előre lépést a harmonizáció jelentené. Amellett, hogy támogatjuk a cégek innovációs és K+F törekvéseit, valamint vállalkozásbarát üzleti környezetet hozunk létre, az Európai Szabványügyi Bizottság (CEN) felhívta a figyelmet néhány alapvető problémára, amely az EU Innovációs Rendszer értékelésének megbízhatóságát áthatja alá és amelyeket célszerű átgondolni, mielőtt hozzálátunk egy új innováció és tudásalapú integráció építéséhez. A CEN állásfoglalása, valamint a mi kutatásaink szerint nemcsak abban van különbség, hogy eltérő az országok innováció teljesítménye, hanem az alábbi tényezőket tekintve is érdemes megfontolni a közös nézőpontot:

1. Az innovációnak több száz ismert definíciója létezik. Nem egyértelmű, hogy mit értünk innováció alatt, ezért fontos lenne egyértelműbbé tenni az innováció, mint folyamat lényegét. A fogalom értelmezését nehezebbé teszi, hogy a típusai is igen sokfélék, így ebből a szempontból is egyszerűsítésre lenne szükség. Közös fogalomrendszert és tipológiát kell kialakítani.
2. Az innováció, az invenció, a K+F gyakran összekeveredik a hétköznapi nyelvben. Válasszuk egyértelműen külön ezeket a fogalmakat és a mérésüket se végezzük el összevontan. Az innováció és a K+F között tegyünk különbséget.
3. Mivel az innovációnak sok fogalma és típusa létezik, a gazdasági szereplők eltérően ítélik meg azt, hogy mi az, ami ténylegesen is innovációnak számít.

Hajlamosak vagyunk azt gondolni, hogy az ötlet lehet innováció, vagy egy új dolog is automatikusan innovációnak tekinthető. Innováció az, amit a piac annak is érzékel, így alaposabban kellene értékelni, hogy valóban innovatív ötleteink vannak-e. Ennek sincs kiforrott vagy egységesített módszere.

4. Nem egységes az innovációs teljesítmény mérése a cégeknél. Több cégnél nem is végzik megfelelően vagy hiányos az erre vonatkozó értékelési rendszer. Ha egységesíteni lehet az innováció értelmezését, vagy azt, hogy valóban innovációt hoztunk-e létre, ez segítséget nyújthatna egy új módszertan megalapozásában. Ha nem egységes a fogalommeghatározás, nem egységes, hogy mi az, ami innovációnak tekinthető és még az sem egységes, hogy hogyan mérjük az innovációs teljesítményt, akkor így nehéz következtetni a rendszerszintű teljesítményre.
5. Tisztázni kell, hogy mely vállalkozásokat tekinthetünk igazán innovatívnak. Ugyan erre is vannak kísérletek, pl. innovatív cég az, amely innovációt valósít meg adott időszakban. E meghatározás sem elég pontos, hiszen arra is tekintettel kell lenni, hogy mekkora vállalkozásról van szó, vagy mennyi a nyeresége a cégnek. A nagyobb cégek esetében több innováció lehet elvárt, így ebből a szempontból nem lehet megint csak összehasonlítani egy kisebb és egy nagyobb vállalkozást.
6. Nincs egyértelmű meghatározás arra, mit értünk innovációmenedzsment alatt és mi annak a konkrét feladata. Erre vonatkozóan is számos meghatározás született, amelyek között sok az átfedés, de vannak eltérések is.
7. Nem egyértelmű, hogyan kell az innovációt hatékonyan irányítani. Létre kell hozni egy olyan keretrendszert, amely minden vállalkozás számára segítséget nyújt a fenti pontok egységesítésében és meghatározza azokat az általános követelményeket, amelyekkel az innováció jobban menedzselhető. A közös keretrendszer kiépítése lehetővé teszi, hogy jobban össze tudjuk hasonlítani a cégeket innováció szempontjából és ez jobb alapot biztosít a rendszerszintű elemzésre.

3. Az innováció mérése papírlap módszerrel és az új szabvány születése

Ahhoz, hogy jobban tudjunk értékelni valamit, először azt kellene egyértelműen meghatározni, hogy mit mérünk. Egy érdekes kísérlet szemlélteti, hogy mennyire nem egységes az innováció értelmezése és mérése. Tíz vállalatvezetőt kértünk fel arra, hogy egy papírra írják fel, mit jelent értelmezésük szerint az innováció, majd a hátoldalára írják fel azt is, hogy ezt hogyan mérik ténylegesen a vállalkozásuknál. Az eredmény az lett, hogy eltérő meghatározásokat kaptunk, így kiderülhetett számunkra, hogy igencsak másképp értelmezik az innovációt. Ha egy nagy nemzetközi felmérésben ugyanerre kérnénk a cégeket, nyilván ott is megjelenne ez a probléma, így a kapott eredmények nem tükröznék hűen a tényleges innovációs teljesítményt. Valakinek már az is innováció, ha vesz egy új dolgot. Míg másoknak már az is innováció, ha a legmodernebbnek számító eszközt építhetik be a termelésbe. Van, akinek egy ötlet átvétele is innováció, míg mások szigorúan a termékekhez kötik. Ennél még nagyobb eltérést tapasztalhatunk, ha az innovációs teljesítmény méréséről kérdezzük meg a vállalkozókat (Mura et al, 2015). Ha lenne a papírlapnak egy harmadik oldala, oda azt kellene írnia a cégvezetőknek, hogy hogyan irányítják az innovációt. Gyaníthatóan itt sem kapnánk egyező álláspontokat. E fenti pontokból, valamint a kísérlet eredményeiből kiindulva üdvözlendő az a kezdeményezés, amelyet az innovációirányítási rendszerek szabványosítása érdekében indított az Európai Szabványügyi Bizottság. Az elmúlt évtizedes fejlődés eredményeképpen az innovációs elméletek és gyakorlatok bár számos közös vonást mutatnak, jelentős eltéréseket is tartalmaznak. Egy közös vonásuk azonban az, hogy hatékony innovációs

tevékenységet csak megalapozott és hatékony innovációirányítási rendszer alkalmazásával lehet megvalósítani és a gazdaságban kialakított nagy számú együttműködés szükségessé teszi, hogy ezek az innovációirányítási rendszerek harmonizáljanak egymással.

A szabványosítás első nagy állomása az IMP3rove, amely a nemzetközi innováció-menedzsment felmérő, értékelő és fejlesztő rendszert fejezi ki. Mindezt 2007-ben az A.T. Kearney és a Fraunhofer Intézet fejlesztette ki. A cél az volt, hogy fel tudják mérni az európai KKV-k növekedési potenciálját és iparági helyüket össze tudják hasonlítani az EU más országaiban működő hasonló profilú cégekkel. E megközelítésben megjelenik, hogy nem elég csupán arra választ kapni, hogy melyik cég tekinthető innovatívabbnak, vagyis hogy melyik cég hozott létre több innovációt egy adott időszak alatt. A problémára a következő kérdések hívják fel a figyelmet:

- Adott egy kisvállalkozás, amelynek adott évi üzleti eredménye 20.000 euró, míg egy nagyvállalat, amelynek üzleti eredménye 160.000 euró. Egy adott év alatt a kis cég 30 innovációt valósított meg, míg a nagy cég csak kettőt. Melyik tekinthető innovatívabbnak?
- Adott egy kis cég, amely 20.000 eurós árbevétellel rendelkezik, míg egy nagy cég 160.000 eurós árbevételt mutat ki. A kis cég az árbevétel 15%-át költi innovációra, míg a nagy cég 8%-ot. Előbbi esetében ez 3.000 euró, utóbbi esetében 12.800 euró. Melyik cég innovatívabb?
- Adott egy cég, amelyik 6 innovációt valósít meg kimutatása szerint, ebből mind a hat termékinnováció volt. A másik cég 2 innovációt hajtott végre, ebből egy termékinnováció volt, míg a másik egy teljesen új üzleti modell kialakítása, amely még nem volt eddig megtalálható a piacon? Melyik cég az innovatívabb?

A fenti három kérdés csak néhány azok közül, amelyek a mérést és az értelmezést nehezebbé teszik, így szabványosítás mindenképpen üdvözlendő lehet ennek megkönnyítésére. Az IMP3rove és az azt követő CEN/TS Innovációirányítási Szabvány erre próbál kísérletet tenni. A CEN/TS Szabvány olyan európai szabvány, amely 7 részből tevődik össze:

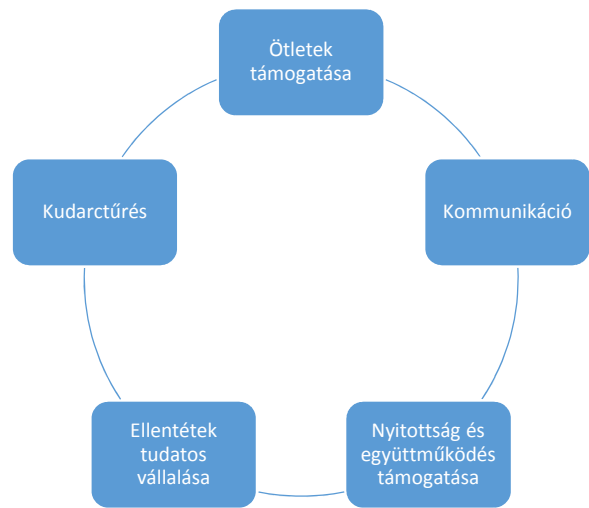

3. ábra: A szabvány hét fő fejezete
Forrás: IUS 2019

A tanulmány nem tűzte ki célul, hogy a szabvány egyes pontjait részletesen ismertesse, annak egyes fejezeteit és tartalmát külön tanulmányokban kívánjuk majd ismeretteretni. A Szabvány bevezetésének számottevő előnyei vannak, amelyek az alábbi területeken jelenhetnek meg:

1. elősegíti az innovációból származó növekedést, növeli a bevételt és a profitot
2. friss gondolkodást és új értéket hoz a szervezetbe
3. közvetett módon értéket teremt a várható piaci igények és lehetőségek jobb megértése révén
4. segít a kockázatok azonosításában és kezelésében
5. segít a szervezet kollektív kreativitásának és tudásának hasznosításában
6. ösztönzi a munkavállalók bevonását a szervezet tevékenységébe, erősíti a csapatmunkát és az együttműködést (Innoveo, 2017).

A CEN/TS Innovációirányítási Szabvány a fenti eredmények elérése mellett útmutatást nyújt ahhoz, hogy a szervezet jobban meg tudja ismerni a környezetét, iránymutatást ad a vezetői elkötelezettség erősítéséhez, hozzájárul az innováció tervezéséhez, segít a cégeknek felismerni, hogy mely tényezők segítik elő vagy hátráltatják az innovációt. A Szabvány általános iránymutatást nyújt ahhoz, hogy a cégek kidolgozzák saját innovációirányítási folyamataik fejlesztését, a teljesítmény értékelését és annak módszerének javítását. A Szabvány nem mellékes módon át kívánja hidalni azokat a problémákat, amelyek nehezítik az innovációs teljesítmény mérését és az innováció irányítását. Elsőként a fogalmi keretek tisztázására hívja fel a figyelmet és egységesíti a definíciókat. Hangsúlyozza, hogy az innováció nem a végeredmény, hanem maga a folyamat, így ezzel az áthidalással kívánja megszüntetni a különböző értelmezéseket. A Szabvány éles határvonalat kíván húzni olyan fogalmak közé, mint az innováció, a K+F, de ezen belül is külön értelmezi a technológiai innováció, a kutatás és a kísérleti fejlesztés meghatározását. Az OECD meghatározása szerint innovatív az a vállalkozás, amely innovációt valósított meg az adott időszakban, függetlenül attól, hogy az innováció sikeres volt-e, folyamatban van-e, vagy félbeszakadt-e (OECD, 2005). Ez a megközelítés is inkább ahhoz kapcsolódik, hogy az innovációt ne a végeredmény szempontjából figyeljük, hanem a folyamatszemléletű megközelítésre irányul. A Szabvány ezek mellett olyan ajánlásokat fogalmaz meg, amelyek javítják az innováció érdekében folytatott közös munkát, az együttműködést, az ötletek hasznosítását. Nevesíti azokat a tényezőket, amelyeket a cégnek figyelembe kell vennie és elemeznie kell a környezete megértéséhez (piaci szempontok, műszaki szempontok, politikai szempontok, gazdasági szempontok, társadalmi szempontok). Kitér arra, hogy hogyan kellene az érintett felek igényeinek és elvárásainak megértését jobban támogatni. Hangsúlyozza, hogy vezetésnek kitüntetett szerepe van az innováció sikerében, ezért a vezetői elkötelezettséget ebbe az irányba mindenképpen erősíteni szükséges. Megemlíti, hogy az innovációs stratégiának a vállalati stratégia szerves részét kell képeznie és kitér azokra a pontokra is, amelyeknek meg kellene jelennie az innovációs stratégiában. Ha ez is egységes lenne a cégeknél, az már sokat segítené az innovációs teljesítmény összehasonlításában, hiszen lehetne azt is mérni, hogy a cégek milyen sikeresen teljesítették az egyes stratégiai pontokat. A Szabvány külön kiemelten foglalkozik az innovációt támogató kultúra létrehozásával és ehhez is általános, de minden cég számára fejlesztendő területeket fogalmaz meg:

4. ábra: Az innovációt támogató kultúra fő pontjai

Forrás: Innome 2017

A Szabvány azzal is szélesebb körben foglalkozik, hogy hogyan kellene megtervezni az innovációs folyamatokat. Hangsúlyozza a kockázatok és lehetőségek fokozódó elemzését és kezelését, kitér a működés tervezésére és javaslatokat fogalmaz ezek javítására. A Szabvány keretet kíván adni arra is, hogy mely tényezőket kell elemezni akkor, amikor az innovációt elősegítő és hátráltató tényezőket kell azonosítani. Úgy véli, a szerepek, felelősségi körök, a források, a tudatosság, a kompetencia, a kommunikáció, a dokumentált információk, a stratégiai humánerőforrás, valamint a szellemi tulajdon és tudásgazdálkodás azok a területek, amelyek elősegíthetik, vagy hátráltathatják az innováció hatékonyságát és amelyeket egységes keretrendszerbe kellene foglalni annak érdekében, hogy a cégek ebből a szempontból is összehasonlíthatók legyenek. Ezzel mérhetővé válna az is, hogy mennyire javult a cégek innovációs potenciálja és mennyire erősödött azok innovációs törekvése vagy hajlandósága. A Szabvány felhívja a figyelmet arra, hogy az innováció csak folyamatként értelmezhető, amelynek egymás után követő, de egymáshoz szorosan kapcsolódó lépései vannak. Az innovációirányításnak végig kell kísérnie az innováció teljes folyamatát. E folyamat hatékony megszervezése okozza majd azt a végeredményt, amelyet a piac újszerűnek fog érzékelni. A Szabvány kitér arra is, hogy a szervezetek határozzanak meg olyan kritériumokat és nyomonkövetési mutatókat, amelyek az értékeléshez szükségesek lehetnek. Kitér arra is, hogy ennek három területre mindenképpen ki kell terjednie és ebben legyen egységesség a cégek között:

- 1. innovációs stratégia
- 2. az innovációt elősegítő és támogató eszközök
- 3. az innovációs folyamat és annak eredményei.

A Szabvány emellett előírja a folyamat és az innovációirányítási rendszer folyamatos fejlesztését, meghatároz bizonyos technikákat, amelyek között megemlíti a stratégiai információszerzést és annak lehetséges módjait, az innovációs gondolkodás erősítését, a szellemi tulajdonnal való gazdálkodást, az együttműködések és a kreativitás irányítását, valamint a tudásmenedzsmenttel kapcsolatos teendőket. Úgy ítéli meg, ha a fenti területekkel a CEN/TS szabványt alkalmazó cégek egységesen foglalkoznának, akkor az hozzájárulhatna az innováció hatékonyságához és ahhoz is, hogy a cégek között nagyobb legyen a konvergencia. A CEN/TS rendszerekkel jobban össze lehetne hasonlítani a vállalkozásokat és fokozottabban fejlődhetne azok innovációs teljesítménye is.

4. Összefoglalás, megállapítások

Ez a tanulmány nem azzal a céllal készült, hogy megpróbálja összefoglalni a CEN/TS innovációirányítási szabvány tartalmát. Egyrészt ez terjedelmi szempontból sem kivitelezhető, hiszen a Szabvány 7 fejezetét aligha lehetne összefoglalni egy ilyen rövid tanulmányban, másrészt a Szabvány szövege több online platformon is elérhető, így aki több információt szeretne annak tartalmáról, érdemesebb ezeken a helyeken vizsgálódnia. Sokkal inkább abból az okból készült, hogy üdvözölje a Szabvány bevezetését és hangot adjon annak, hogy bizonyos keretek és fogalmak tisztázására nagy szükség lenne. Az Európai Unió valóban olyan célokat fogalmazott meg önmagával szemben, hogy valódi tudásalapú gazdasággá kíván válni a jövőben és eredményesebb versenyt kíván folytatni olyan országokkal, mint USA, Japán, Kína, India vagy Dél-Korea. Az 1950-es éveket követően USA és Japán előrébb tartott az innovációt és a K+F-et illetően és ebben a kiélezett versenyben ma sem az EU rendelkezik a legjobb helyezéssel. Az EU-s problémák összetettek, hiszen az egyik alapvető problémát a különböző fejlettségű országok adják, amelyek nemcsak fejlettség szempontjából mutatnak különböző képet, de az innováció vagy a K+F szempontjából is. Amíg a skandináv országok 3-4%-os GDP arányos K+F ráfordításokkal rendelkeznek, addig olyan ország, mint Magyarország, még a 1,5%-os szintet sem éri el. Amíg ilyen különbségek vannak az országok között is, addig nem lesz sok esély arra, hogy megelőzzük a K+F listakon USA-t vagy Dél-Koreát. Hangoztatni kell, hogy a K+F ráfordítások vagy az innováció terén is nagy a felelősség a vállalkozásokon, hiszen elsődlegesen ezek a szereplők tehetnének a legtöbbet az előre lépés érdekében. Nekik azonban olyan üzleti környezetre van szükségük, amelyben jobban kiteljesedhetnek innováció szempontjából, így ebben a gazdaságpolitikának is lenne felelőssége. A problémát sok esetben az is jelenti, hogy nem egyértelműek a fogalmak, nem tudjuk pontosan mit és hogyan mérünk, vagy nem is mérünk egyáltalán. Az ismert mondás itt is igaz lehet: csak az a tevékenység lesz megfelelően elvégezve, amelyet mérünk is. Viszont tisztán kell látnunk azt is, hogy nincs egyetértés olyan pontokban, amelyek elviekben segítenék az összehasonlítást, az értékelés minőségi javulását és nincs olyan általános ajánlás sem, amely az innováció hatékonyságát és irányítását segítette volna elő. Ennek első lépése volt az IMP3rove, majd a később megjelent CEN/TS. A szabványok alkalmazása ezeken a területeken a fenti okok miatt indokolt lehet. Egyelőre kevés országban használják, kevés nyelvre fordították le és nem tudjuk egyértelműen kimutatni még a konkrét hatásait. Az azonban tény, hogy a keretrendszer az egységes fogalmakkal, az egységes vizsgálati szempontokkal, módszerekkel lehetővé tenné, hogy javítsuk a mérés hatékonyságát és segítséget nyújthat abban is, hogy valóban javuljon az innovációs teljesítmény az egyes vállalkozásoknál. Üdvözlendő az a törekvés, amely az innováció és a K+F erősítését helyezi középpontba és az innovációt, mint folyamatot értékeli. Peter Drucker, a modern menedzsment atyja is kiemelte, hogy ma már nem az innováció fontosságára kell felhívni a figyelmet. Sokkal nagyobb kérdés az, hogy hogyan kell innoválni. A CEN/TS Szabvány megkísérli erre a kérdésre is megadni a választ. A tanulmány egyben azzal a céllal is született, hogy szándékunkat fejezzük ki a Szabvány szélesebb körben történő megismertetésére és olyan kutatási programot kezdeményezzünk, amely a Szabvány alkalmazását, várható eredményeit, hasznosságát és jogosultságának igazolását kívánja megvalósítani. A tanulmányunk felhívja a figyelmet arra is, hogy szükséges lehet más területeken is olyan általános keretrendszer kialakítására, amelyek egyébként bizonyos cégek számára problémát jelentenek, de szeretnének ezekben nagyobb hatékonyságot elérni. Talán nem lesz az sem meglepő, ha a jövőben újabb szabványok jelennének meg más vállalati és menedzsment területek hatékonyabbá tételére.

Felhasznált irodalom

- [1.] European Commission (2019): “Innovation Union Scoreboard 2019”. Brussels. Belgium <http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards_en>
- [2.] European Committee for Standardization CEN <<https://www.cen.eu/work/areas/InnoMgmt/Pages/default.aspx>>
- [3.] European Foundation for Quality Management <<http://www.efqm.org>>
- [4.] European Statistical Office and System [EuroStat] database <<http://ec.europa.eu/eurostat>>
- [5.] Hungarian Central Statistic Office [KSH] database <www.ksh.hu>
- [6.] Innome (2017): “Vállalati innovációirányítási rendszer bevezetése a versenyképesség érdekében” útmutató. Trebag. Nagykovácsi <<http://innovationdevelopment.eu>>
- [7.] Mura, L. – Havierniková, K. – Machová, R (2015): Empirical results of entrepreneurs' network: Case study of Slovakia. Serbian Journal of Management. Vol. 12, No. 1, 121-131 pp.
- [8.] OECD (2005): “Oslo Manual - The measurement of scientific and technological activities” <<http://www.oecd.org/science/inno/2367580.pdf>>
- [9.] The Sapir Report (2004): “An agenda for a growing Europe”. Brussels. Belgium. January 2004
- [10.] World Economic Forum Online. www.weforum.org